

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเชิงทฤษฎี เอกสาร และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยสาระสำคัญดังนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
2. ทฤษฎีการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
3. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ
4. สื่อการสอนภาษาอังกฤษ
5. การให้ข้อมูลย้อนกลับ
6. ทฤษฎีความพึงพอใจ
7. แนวคิดที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยได้รับการจัดลำดับความสำคัญอยู่ในกลุ่มที่สอง ซึ่งเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ สร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ได้รับการกำหนดให้เรียนในทุกช่วงชั้น โดยสถานศึกษาสามารถจัดเป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน และจัดเป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมที่ลึกซึ้งและเข้มข้น หรือเป็นรายวิชาใหม่ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ตั้งแต่ช่วงชั้นที่ 2 ขึ้นไป ซึ่งการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษาเท่านั้น แต่เรียนภาษาเพื่อให้สามารถเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ตามความต้องการในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพ การเรียนรู้จะใช้ภาษาได้ถูกต้อง คล่องแคล่วเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษา ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้การสอนภาษาที่ดี ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสดำเนินการฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การจัดการกระบวนการเรียนการสอนต้องสอดคล้องกับธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะของภาษา จึงควรจัดกิจกรรมให้หลากหลาย ทั้งกิจกรรมการฝึกทักษะทางภาษา และกิจกรรมการฝึกผู้เรียนให้รู้วิธีการเรียนภาษาด้วยตนเอง

ควบคู่ไปด้วย อันจะนำไปสู่การเป็นผู้เรียนที่พึ่งตนเองได้ และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ในการเรียนรู้สาขาวิชาอื่น ๆ ในการศึกษาต่อ รวมทั้งการประกอบอาชีพซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

จะปรากฏองค์ประกอบของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ดังนี้

1 สาระ (Strands) คือ กรอบเนื้อหา (Framework) หรือขอบข่ายองค์ความรู้ (Content Area) ที่จัดเป็นหมวดหมู่ (Categories) ของเนื้อหาเฉพาะอย่างเป็นระบบซึ่งแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและควรสอนแบบบูรณาการมากกว่าที่จะแยกสอนทีละสาระและมีเป้าหมาย (Goals) ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จึงควรสอนทุกระดับชั้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาทุกด้าน พัฒนาสมรรถภาพทางภาษาได้อย่างเต็มศักยภาพ

2 มาตรฐานการเรียนรู้ (Learning Standards) หมายถึง ข้อกำหนดสิ่งที่คาดหวังว่านักเรียนต้องรู้และสามารถทำได้ภายในเวลา 12 ปี มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ความรู้ทักษะกระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ซึ่งกำหนดตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในจุดหมายของหลักสูตร ดังนั้นมาตรฐานการเรียนรู้จึงเป็นมาตรฐานกลางสำหรับสถานศึกษาท้องถิ่นและชุมชน นำไปกำหนดหลักสูตร จัดหลักสูตร การประเมินผลการเรียนให้เป็นแนวเดียวกัน และใช้เป็นมาตรฐานกลางสำหรับการตรวจสอบ ประเมินและการตัดสินคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจำนวนมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละสาระมีไม่เท่ากัน

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ 4 สาระ ดังต่อไปนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communications)

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจกระบวนการฟัง และการอ่าน สามารถตีความจากเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ค 1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

มาตรฐาน ค 1.3 เข้าใจกระบวนการพูด เขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น ความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพและสุนทรียภาพ

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม (Cultures)

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและ

นำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ค 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา กับวัฒนธรรมไทยและนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น (Connections)

มาตรฐาน ค 3.1 การใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนโลก (Communities)

มาตรฐาน ค 4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในสถานศึกษา ชุมชนและสังคม

มาตรฐาน ค 4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การทำงาน การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ผู้สอนมีอิสระในการจัดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงรายละเอียดในหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยอิงสาระหลักและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ครูจึงควรจัดการเรียนการสอน กิจกรรมภาษาอังกฤษที่หลากหลาย ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนในแต่ละสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งแนวการสอนจากหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้สอดคล้องกันกับทฤษฎีการสอนเพื่อการสื่อสารซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับผู้เรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ

ทฤษฎีการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) เป็นการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน จัดลำดับการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน แล้วนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ ผู้เรียนจะสามารถเรียนได้มากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับความเข้าใจเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะสามารถเรียนได้ดีถ้าเข้าใจจุดประสงค์ของการเรียน เป็นประโยชน์ในการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ โดยสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปแล้วให้เข้ากับสิ่งที่กำลังเรียน ต้องเข้าใจหลักภาษาที่ใช้ในการวางรูปแบบประโยคจะช่วยให้เรียนภาษาต่างประเทศได้ดี (Littlewood & Liu, 1996) การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนรู้ที่จุดมุ่งหมายคือ การใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นซึ่ง Hymes (1972) ได้ให้ความหมายของความสามารถในการสื่อสารว่า เป็นความสามารถในการใช้ภาษาได้ถูกต้อง

เหมาะสม เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมโดยเป็นความสามารถที่จะรู้ได้ว่า เมื่อไร ควรจะพูด และควรจะพูดอะไร กับใคร ที่ไหน และในลักษณะอย่างไร จึงเป็นการมองภาษาในแง่ของสังคมมากขึ้น ซึ่งคำว่าความสามารถในการสื่อสารนี้ปัจจุบันได้เป็นที่ยอมรับและเป็นแนวคิดสำหรับแนวทางการสอนภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ภาษาศาสตร์และนักวิชาการได้ตระหนักในปัญหาของการเรียนภาษาต่างประเทศ แม้ว่าผู้เรียนจะเรียนรู้กฎไวยากรณ์ รูปแบบโครงสร้าง หมายความว่าความหมายของคำ แต่ก็ยังไม่สามารถพูดสนทนาสื่อสารได้ หรือสื่อสารได้แต่ก็ไม่ใช้ลักษณะการใช้ที่เจ้าของภาษาเขาใช้กัน เพราะภาษาไม่ใช่ระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยเสียง คำศัพท์ โครงสร้างเท่านั้น แต่ภาษาคือระบบของข้อความที่ใช้เพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจความหมาย จึงมีการพยายามหาวิธีการและพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร เช่น การโต้ตอบ การขอร้อง การขออนุญาต การใช้คำสั่ง ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาในสถานการณ์จริง

นักภาษาศาสตร์หลายท่านให้ความหมายการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารซึ่งสามารถประมวลคำอธิบายบางส่วนได้ดังนี้

Littlewood (1999) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่า เป็นการเน้นเรื่องหน้าที่ของภาษามากกว่ารูปแบบของการเรียนภาษา ซึ่งไม่ได้เรียนแต่เฉพาะกฎเกณฑ์ไวยากรณ์เท่านั้น แต่ผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการที่จะสื่อความหมายให้ผู้อื่นฟังเข้าใจได้

Hymes (1972) ได้ให้ความหมายของการสื่อสารไว้ว่า คือ ความสามารถในการใช้ภาษา หรือตีความภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคมและสามารถที่จะรู้ได้ว่าเมื่อใดควรจะพูด และควรจะพูดอะไรกับใคร ที่ไหน ในลักษณะอย่างไร

Finocchiaro (1974) ได้ให้ความหมายว่า การสอนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งรวมถึงความเหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมที่ใช้ภาษานั้นอยู่

Widdowson (1983) ได้สรุปไว้ว่า ความสามารถในการเรียบเรียงประโยคมิใช่เป็นความสามารถในการสื่อสาร การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราสามารถใช้ประโยคได้หลายชนิดในโอกาสต่าง ๆ กัน เช่น การอธิบาย การแนะนำ การถามตอบ การขอร้อง การออกคำสั่ง เป็นต้น ความรู้ในการแต่งประโยคเป็นสิ่งที่เรียกว่า ความรู้ความเข้าใจภาษาเท่านั้นซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์อยู่บ้าง แต่ถ้าจะให้เกิดประโยชน์มากที่สุดก็ต้องสามารถนำความรู้ในการใช้ประโยคไปใช้ให้เป็นปกติวิสัยได้ตามโอกาสต่าง ๆ ของการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามสถานการณ์

จุดมุ่งหมายของแนวการสอนเพื่อการสื่อสารที่สำคัญ คือ การสร้างความสามารถในการสื่อสาร (Communicative Competence) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ (Savignon, 1991)

1. ความสามารถด้านกฎเกณฑ์และโครงสร้างของภาษา (Linguistic or Grammatical Competence) คือความสามารถในการใช้เนื้อหาภาษา ได้แก่ การเปล่งเสียง การสร้างคำ การใช้ศัพท์ และโครงสร้างประโยค

2. ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม (Sociolinguistic Competence) คือความสามารถในการรู้จักใช้ภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสมตามวัฒนธรรมสังคม รู้จักปรับภาษาให้เหมาะสมกับบุคคลและกฎเกณฑ์ทางสังคม ตามบทบาทและสถานการณ์ใน การสื่อสาร

3. ความสามารถด้านความสัมพันธ์ของข้อความ (Discourse Competence) คือความสามารถในการวิเคราะห์ตีความ ความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่าง ๆ สามารถเชื่อมโยงความหมายและโครงสร้างไวยากรณ์เพื่อพูดหรือเขียนสิ่งต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องและมีความหมายที่สัมพันธ์กัน เช่น การเล่าเรื่อง การเขียนจดหมายธุรกิจ หรือวิธีการทำสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น

4. ความสามารถทางการใช้ยุทธศาสตร์การสื่อสาร (Strategic Competence) คือความสามารถด้านการนำกลวิธีต่าง ๆ มาใช้เพื่อการสื่อความหมาย เช่น การลดความ การพูดซ้ำ การพูดอ้อม ๆ หรือ การเดาเพื่อช่วยในการสื่อความหมาย เมื่อเกิดความไม่เข้าใจในการสื่อสาร หรือไม่สามารถสื่อสารให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจได้ ทั้งนี้เพื่อการสื่อสารที่ราบรื่น

สรุปได้ว่า การที่จะมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น หมายถึง การมีความสามารถทั้งทางด้านกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ของภาษา มีความสามารถในการใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้ถูกต้องตามสถานการณ์ต่าง ๆ ในการใช้ภาษาจำเป็นต้องอาศัยความสามารถ 4 ด้าน คือ ความสามารถทางด้านกฎเกณฑ์และโครงสร้างของภาษา ความสามารถด้านภาษาศาสตร์เชิงสังคม ความสามารถด้านความสัมพันธ์ของข้อความ ความสามารถในการใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย

นอกจากนี้ Brown (1991) ได้เสนอแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ 4 ประการ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน คือ

1. เป้าหมายของการสอน คือองค์ประกอบทั้งหมดของทักษะการสื่อสาร และไม่จำกัดอยู่ในกรอบของเนื้อหาภาษา หรือไวยากรณ์เท่านั้น

2. หน้าที่ของภาษาที่แท้จริงคือ การใช้ภาษาที่มีจุดมุ่งหมายที่การพูด รูปแบบโครงสร้างภาษามีใช่เป้าหมายหลัก

3. ความคล่องแคล่วและความถูกต้อง เป็นหลักการเสริมที่อยู่ภายใต้เทคนิคการสื่อสาร บางครั้งความคล่องแคล่วอาจสำคัญกว่าความถูกต้อง เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ได้ อย่างมีความหมาย

4. ในการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร จุดประสงค์ท้ายสุดคือ ผู้เรียนต้องใช้ภาษาอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์ แม้แต่ในบริบทที่ไม่เคยฝึกมาก่อน

แนวการสอนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน นอกจากจะมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามธรรมชาติแล้ว ยังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการนำภาษาไปใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารได้ในชีวิตจริงมากกว่าจะเรียนภาษาเพื่อรู้โครงสร้างและหลักไวยากรณ์เท่านั้น ดังนั้นแนวการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน จึงได้เปลี่ยนจากแนวการสอนไวยากรณ์และการแปล (Grammar Translation Method) ซึ่งเน้นกฎเกณฑ์ไวยากรณ์ของภาษาเป็นหลัก มาเป็นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เนื่องจากความเชื่อที่ว่า ภาษาคือ เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อความหมาย และผู้ที่รู้ภาษา คือ ผู้ที่สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ในขณะที่ใช้ และตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

สรุปได้ว่าการเรียนการสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเน้นถึงการใช้ภาษา (Use) ของผู้เรียนมากกว่าหลักหรือกฎเกณฑ์การใช้ภาษา (Usage) เน้นความคล่องแคล่ว (Fluency) มากกว่าความถูกต้องตามไวยากรณ์ (Accuracy) ในการใช้ภาษาแต่ไม่ได้หมายความว่าละเลยความถูกต้อง แต่ควรสอนโดยการบูรณาการทักษะเข้าด้วยกัน (Integrated Skill) (กาญจนา เกตุบันเทิง, 2539) ดังนั้นการเรียนการสอนแนวนี้จึงเน้นกิจกรรมเพื่อการฝึกการใช้ภาษาที่ใกล้เคียงสถานการณ์จริงให้มากที่สุดโดยการฝึกในลักษณะทักษะสัมพันธ์หรือทักษะรวม การสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการสอนภาษาตามธรรมชาติกระบวนการสอนที่ใช้จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว เป็นธรรมชาติ ในการสอนจะไม่แยกองค์ประกอบของภาษา อันได้แก่ ศัพท์ โครงสร้าง และการใช้ภาษาออกจากกัน เน้นความสามารถในการใช้ภาษาหรือการสื่อความหมายของผู้เรียน และการตีความของข้อความในภาษาใหม่ โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้เรียน ดังนั้นถ้าครูผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ภาษาและใช้ภาษาได้อย่างเป็นธรรมชาติ ครูจึงควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ภาษาได้ในหลายสถานการณ์ ตามความพึงพอใจ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียน เพราะอาจทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนักทฤษฎีหลายท่านได้เสนอรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไว้หลากหลายรูปแบบ

รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมุ่งเน้นที่ภาษา เพราะถือว่าภาษาคือเครื่องมือในการสื่อสาร จึงมุ่งเน้นที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดูฝึกการใช้ภาษา (Johnson, 1982) ได้จัดหลักการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ 5 ประการดังนี้คือ

1. ผู้เรียนควรทราบจุดมุ่งหมายของการเรียนภาษาว่าเรียนไปเพื่อการสื่อสาร นั่นคือการเรียนเพื่อให้เกิดทักษะการใช้ภาษา มิใช่การเรียนรู้วิธีใช้ภาษาหรือเพื่อความรู้เท่านั้น

2. จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ หรือทักษะสัมพันธ์ (Integrated Skills) เพราะการสอนภาษาโดยแยกเป็นส่วน ๆ เช่น แยกการสอนไวยากรณ์ออกจากบทสนทนา หรือแยกการสอนในแต่ละทักษะ (Separated Skills) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ดีเท่าการสอนในลักษณะบูรณาการ ในชีวิตประจำวันการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารมักต้องใช้ในหลายทักษะรวมกัน และบางครั้งต้องอาศัยการทำทางประกอบ ดังนั้นผู้เรียนภาษาควรจะได้ฝึกปฏิบัติเช่นเดียวกับในชีวิตจริง และควรได้ฝึกใช้ภาษาในลักษณะของทักษะสัมพันธ์ตั้งแต่เริ่มต้น

3. ฝึกสมรรถภาพด้านการสื่อสาร (Communicative Competence) ให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการใช้ภาษาเหมือนในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้จริง เช่น การทำกิจกรรมการเติมข้อมูลในช่องว่าง (Information Gap) เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งเพราะผู้เรียนที่ทำกิจกรรมนี้จะไม่ทราบข้อมูลของอีกฝ่ายหนึ่ง จึงจำเป็นต้องสื่อสารกันเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ และมีลักษณะใกล้เคียงกับการสื่อสารในชีวิตจริง

4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความสามารถและได้รับประสบการณ์ตรงตามความสนใจของผู้เรียน มีการฝึกให้แสดงความคิดเห็น โดยอาจใช้กิจกรรมการระดมความคิด (Brainstorming Activities) การจับคู่ หรือทำงานกลุ่ม เป็นต้น

5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในแต่ละกลุ่มสังคม จนเกิดความเคยชินและความคล่อง โดยไม่คำนึงถึงเรื่องผิดหลักไวยากรณ์ เพราะการเรียนการสอนภาษาให้ความสำคัญกับการใช้ภาษา (Use) มากกว่ารูปแบบ (Form) ผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียนจนขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา

จากหลักการทั้ง 5 ประการดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นวิธีการที่คำนึงถึงความสนใจของผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฟัง พูด อ่าน เขียน ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาและรู้จักแสวงหาความรู้นอกชั้นเรียน โดยคำนึงถึงศักยภาพ และความรู้พื้นฐานของผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำหรับการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารได้นั้น ควรจะต้องจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ความรู้ความสามารถทางด้านภาษาศาสตร์หรือไวยากรณ์ (Linguistic Competence and Grammatical Competence) ได้แก่ การใช้ทักษะทั้ง 4 คือฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งมีองค์ประกอบทางภาษาคือ เสียง ศัพท์ โครงสร้าง ซึ่งเป็นแกนในการสื่อความหมายในด้านทักษะการฟัง จะต้องเริ่มจากความสามารถในการจำแนกเสียง ฟังการสนทนาสื่อสารของเจ้าของภาษาได้เข้าใจ ในด้าน

ทักษะการพูด จะต้องออกเสียงได้อย่างถูกต้อง สนทนาโต้ตอบด้วยสำเนียงและจังหวะที่เจ้าของภาษาเข้าใจ ในด้านทักษะการอ่าน จะต้องรู้จักกลไกของการอ่าน และสามารถอ่านเพื่อความเข้าใจได้ ส่วนทักษะด้านการเขียน จะต้องรู้จักกลไกในการเขียน คือการสะกดคำ การเรียบเรียงประโยค การใช้เครื่องหมายวรรคตอน ตลอดจนเขียนข้อความในลักษณะต่าง ๆ ได้

2. ความสามารถทางภาษาศาสตร์สังคม (Sociolinguistic Competence) ได้แก่ ความสามารถในการใช้ภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสม ตามค่านิยมของสังคม มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาในแต่ละกลุ่มสังคม ซึ่งแตกต่างกันไปตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม

3. ความสามารถในการใช้คำเชื่อมความสัมพันธ์ของข้อความ (Articulators and Connectors) คือมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ระเบียบวิธีสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประโยคตามกฎและไวยากรณ์

4. ความรู้เกี่ยวกับการคาดคะเนรูปแบบภาษา (Existence of Probabilities) แบ่งเป็นรูปแบบที่สำคัญ และรูปแบบที่ไม่สำคัญ

5. สมรรถภาพในการประยุกต์ใช้หรือยุทธศาสตร์ในการสื่อสาร (Pragmatic Competence or Strategic Competence of Communication) คือมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์โดยหลีกเลี่ยงการใช้รูปแบบภาษาที่ยังไม่ชำนาญพอไปใช้รูปแบบอื่นที่เรียนมาแล้ว หรือแสดงออกด้วยการใช้กิริยาท่าทาง สีหน้า และน้ำเสียงในการสื่อสาร

หลักในการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะได้ครบ 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน รวมทั้งกระบวนการคิด คุณธรรม จริยธรรม และสามารถใช้ภาษาในการเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรม (Social – cultural Functions) สำหรับแนวคิดของ Littlewood and Liu (1996) นักภาษาศาสตร์ให้แนวคิดในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารว่าเป็นแนวการสอนที่ไม่จำกัดความสามารถของผู้เรียนไว้เพียงแค่ความถูกต้อง และเหมาะสมกับกาลเทศะในชีวิตจริง ผู้เรียนต้องสัมผัสกับการสื่อสาร ซึ่งเป็นการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ควรสอนให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันและนำภาษาที่คุ้นเคยไปใช้ได้ และ Littlewood (2000) ยังให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร เป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. กิจกรรมการสื่อสารตามหน้าที่ (Function Communication Activities) เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นสื่อในการทำกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผู้เรียนได้ใช้เพื่อที่จะสื่อความหมายให้ผู้อื่นทราบอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยเน้นหน้าที่ของภาษาเป็นสำคัญในการทำกิจกรรมประเภทนี้ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์หรือเหมาะสมกับสถานการณ์เสมอไป ความสำเร็จในการทำกิจกรรมจะวัดจากการที่ผู้เรียนสามารถใช้

ภาษาเพื่อการสื่อสารตามหน้าที่อาจจัดได้หลายแบบ แต่มีหลักการร่วมกันคือ ครูต้องกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนต้องใช้ภาษาเพื่อหาข้อมูลที่ตนเองขาดอยู่หรือเพื่อแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง กิจกรรมแบบนี้อาจเป็นงานคู่ (Pair Work) หรืองานกลุ่ม (Group Work) ก็ได้ ผู้เรียนแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มจะมีข้อมูลเพียงส่วนหนึ่งแล้วคนหรือกลุ่มอื่นจะมีข้อมูลอยู่อีกส่วนหนึ่งและจะต้องแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ตนมีอยู่กับเพื่อนหรือหาข้อมูลซึ่งกันและกันด้วยการถามตอบ จึงจะมีข้อมูลครบถ้วนตัวอย่างกิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่

1.1 กิจกรรมการหาความแตกต่างของรูปภาพ โดยที่นักเรียนแบ่งเป็นคู่ ๆ นักเรียนคนที่ 1 และคนที่ 2 จะได้รับภาพที่คล้ายคลึงกันแต่รายละเอียดต่างกัน นักเรียนต้องไม่ให้เพื่อนเห็นภาพของตน แต่ต้องตั้งคำถามเพื่อทราบข้อมูลจากเพื่อนและนำมาเปรียบเทียบกับรูปภาพของตนจนกว่าจะหาความแตกต่างของรูปภาพได้

1.2 กิจกรรมใช้รูปภาพ เป็นกิจกรรมคู่ โดยนักเรียนคนที่ 1 มีภาพต่าง ๆ เช่น รูปคนสามเหลี่ยม ภาพทิวทัศน์ ภาพสัตว์ เป็นต้น แล้วจะต้องบรรยายภาพที่นักเรียนมีอยู่ให้นักเรียนคนที่ 1 ฟังนักเรียนคนที่ 2 จะต้องวาดภาพตามคำบรรยาย

1.3 การเรียงลำดับภาพหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ การเรียงลำดับกิจกรรมนี้อาจจะเล่นเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มก็ได้ นักเรียนคนแรกมีรูปภาพที่เรียงลำดับตามเรื่องราวที่เกิดขึ้น นักเรียนคนที่สองมีรูปภาพเช่นเดียวกับคนแรกแต่จะถูกตัดออกไม่เรียงลำดับเหตุการณ์ นักเรียนคนแรกจะต้องเล่าเรื่องราวตามภาพให้คนที่สองฟังเพื่อเรียงลำดับให้ถูกต้องโดยไม่ให้คนที่สองดูภาพ

1.4 การหาข้อมูลที่ขาดหายไปโดยใช้แบบสอบถามครูจะแจกแบบสอบถามให้นักเรียน ไปสัมภาษณ์เพื่อน ๆ ในชั้นเรียน เพื่อกรอกข้อมูลลงในแบบสอบถามให้สมบูรณ์

1.5 การหาข้อมูลมาแก้ปัญหา กิจกรรมนี้จะเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันและรวบรวมนำข้อมูลมาแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ

2. กิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social Interactive Activities) เป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายคล้ายกับกิจกรรมประเภทแรก ในแง่ที่มุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาเป็นการสื่อสารในการทำกิจกรรมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แต่กิจกรรมประเภทนี้จะกำหนดสถานการณ์และบทบาทของผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารให้เป็นที่เข้าใจกันแล้วผู้เรียนต้องเลือกใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์และบทบาทของตนเองด้วย โดยครูจะสมมติสถานการณ์ทางสังคมขึ้นให้เหมือนกับสังคมในชีวิตจริงและกิจกรรมที่ดีเหมาะสมจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เหมาะสมกับสภาพสังคมคือ การแสดงบทบาทสมมติ (Role Play) สถานการณ์จำลอง (Simulation) หรือกิจกรรมการละคร (Acting) ซึ่งนักเรียนอาจต้องสวมบทบาทเป็นบุคคลอื่นหรือสมมติว่านักเรียนอยู่ในสถานการณ์นอกชั้นเรียน การที่นักเรียนได้สวม

บทบาทเป็นบุคคลอื่นบ้างหรือได้สมมติอยู่ในสถานการณ์นอกชั้นเรียนจะทำให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในลักษณะที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากที่สุด

นอกจากนี้ สำอองค์ หิรัญบุรณะ (2527) ได้สรุปลักษณะของกิจกรรมเพื่อการสื่อสารไว้ดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมควรมีความหลากหลาย (Variety) เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ภาษาได้กว้างขวางและไม่เบื่อหน่าย กิจกรรมจึงควรมีหลายรูปแบบ (Format) เช่น เติมคำ จับคู่ เลือกคำตอบจากตัวเลือก เป็นต้น และควรเป็นกิจกรรมที่ให้ในลักษณะของงาน (Task) ที่ผู้เรียนทำงานบรรลุจุดมุ่งหมายในการสื่อความหมาย กิจกรรมลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาเพราะผู้เรียนจะมุ่งความสนใจไปที่งาน ไม่ใช่ที่ตัวภาษา การใช้ภาษาจึงดูเป็นธรรมชาติสมจริง

2. กิจกรรมควรส่งเสริมการใช้ทักษะสัมพันธ์ความหมายหรือในการมีปฏิสัมพันธ์ เช่น ฟังกับพูด คือ เมื่อฟังผู้อื่นแล้วก็พูดตอบ หรืออ่านกับเขียน เช่น อ่านจดหมายแล้วเขียนตอบ เป็นต้น

3. กิจกรรมควรให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนมากกว่าผู้สอน

สำหรับแนวการจัดการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร Finocchiaro (1974) ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนไว้หลายรูปแบบดังนี้

1. วางแผนในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนแก่นักเรียนอย่างรอบคอบ

2. วางแผนการจัดสถานการณ์ และการใช้อุปกรณ์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของเรื่องที่น่าสนใจ

3. จัดบทเรียนแต่ละบทให้มีการฝึก เพื่อให้เป็นนิสัยสำหรับการฝึกใช้อย่างมีความหมาย โดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร

4. ควรใช้ภาษาที่เห็นว่าจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจข้อมูลที่สำคัญได้ชัดเจน

5. รู้วิธีการฝึกนักเรียนพร้อมกันทั้งชั้นเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล

6. มีความชำนาญในการสอน

7. จัดหาบทเรียนที่หลากหลายรูปแบบ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร

8. จัดเตรียมอุปกรณ์ เพื่อความคล่องตัวในการจัดกิจกรรมในห้องเรียน

9. ทราบถึงลำดับการจัดกิจกรรม

10. จัดเตรียมบทเรียนสำหรับอ่าน

11. จัดกิจกรรมสำหรับเขียน

12. ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาจากการจัดกิจกรรมและ

บทสนทนา

13. ภาควิชาใจในชาติของตนเองขณะที่เรียนรู้วัฒนธรรมจากเจ้าของภาษา

14. เลือกโสตทัศนูปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

15. จัดให้มีการประเมินผลเพื่อทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและประสิทธิภาพ

ในการสอนของครู

ในเรื่องของกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร Johnson (1982) ยังได้แบ่งรูปแบบของกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารไว้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 5 รูปแบบดังนี้คือ

1. การแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน (The Information Transfer Principle) หมายถึง การถ่ายโอน แลกเปลี่ยนข้อมูลจากทักษะหนึ่งไปสู่อีกทักษะหนึ่ง เช่น การให้ผู้เรียนอ่านบทความ แล้วนำข้อมูลไปกรอกแบบฟอร์ม หรือเขียนลงตาราง

2. การใช้ข้อมูลที่แตกต่างกันในการฝึก (The Information Gap Principle) ซึ่งการสื่อสารจะเกิดขึ้นเมื่อมีช่องว่างระหว่างข้อมูล ซึ่งจะทำให้เกิดสถานการณ์การสื่อสารที่เป็นจริง และเกิดการปฏิสัมพันธ์กันในการสื่อสาร

3. กิจกรรมที่กำหนดข้อความในการฝึก (The Jigsaw Principle) ผู้เรียนแต่ละคนมีข้อมูลไม่ครบ จะต้องนำข้อมูลมารวมกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

4. กิจกรรมที่กำหนดให้ผู้เรียนพึ่งพาอาศัยข้อมูลกัน (The Task Dependency Principle) โดยผู้เรียนจะได้รับภาระงานย่อย (Sub Task) แล้วทำภาระงานย่อยของตนให้เสร็จก่อนที่จะนำข้อมูลที่ได้มารวมกันเพื่อนำข้อมูลทั้งหมด ไปใช้ในการปฏิบัติการงานใหญ่ (Major Task)

5. ความถูกต้องของเนื้อหาเป็นการตรวจสอบ (The Correction for Content Principle) หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้งว่าผู้เรียนสามารถสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลได้ถูกต้องหรือไม่ โดยอาจตรวจสอบโดยผู้สอน หรือผู้เรียนก็ได้

นอกจากในเรื่องของรูปแบบกิจกรรมเพื่อการสื่อสารแล้ว ยังมีหลักการเรียนภาษาอังกฤษที่น่าสนใจ ซึ่ง Morrow (1981) เสนอไว้ 5 หลักการดังนี้คือ

1. ผู้เรียนรู้ว่าตนกำลังทำอะไร (Knowing what you are doing) รู้จุดมุ่งหมายของการเรียน และสามารถนำไปใช้สื่อสารได้

2. ส่วนรวมทั้งหมดของภาษาสำคัญกว่าส่วนย่อย ๆ หลายส่วนรวมกัน (The whole is more than the sum of the parts) หมายความว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดในการสื่อสาร คือ ความเข้าใจในการใช้ภาษาในสถานการณ์ที่เป็นจริง ไม่ใช่คำนึงแต่เพียงรูปแบบ (Form) เพราะ รูปแบบของภาษากับหน้าที่ของภาษา (Function) ไม่จำเป็นต้องตรงกันเสมอไป

3. กระบวนการสื่อสารมีความสำคัญเท่าเทียมกันกับรูปแบบของภาษา (The processes are as important as the form) หมายถึง ในการพัฒนาผู้เรียน ควรจัดสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับการสื่อสารมากที่สุด โดยต้องคำนึงถึงรูปแบบของการสื่อสารดังนี้

3.1 การเกิดช่องว่างระหว่างข้อมูล (Information Gap) คือ เป็นกิจกรรมที่ครูสร้างสถานการณ์ให้เกิดการสื่อสารได้โดยฝ่ายหนึ่งทราบข้อมูล อีกฝ่ายหนึ่งไม่ทราบข้อมูล และต้องการที่จะทราบจึงเกิดการสื่อสารขึ้น

3.2 การเลือก (Choice) ในการสื่อสารผู้พูดควรจะพูดอะไรก็ได้ตามความคิดเห็นของตน ครูควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ภาษาตามความต้องการ

3.3 ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในการสื่อสารผู้พูดจะมีจุดมุ่งหมายอยู่ในใจแล้วว่าต้องการอะไร ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งได้ตอบมาถูกต้องจุดประสงค์ของผู้พูดก็แสดงว่าการสื่อสารนั้นประสบความสำเร็จ

4. การเรียนรู้เกิดจากการปฏิบัติ (To learn it, Do it) ดังนั้นผู้เรียนจะเรียนรู้ได้จากกิจกรรมที่ครูจัดให้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการใช้ภาษาเพื่อหาข้อมูล มีการเลือกใช้รูปแบบภาษา

5. ข้อผิดพลาดทั้งหลาย ไม่ใช่ข้อผิดพลาดเสมอไป (Mistakes are not always a mistake) หมายถึง ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์บางครั้งไม่ได้เป็นอุปสรรคในการสื่อสาร ผู้สอนไม่ควรแก้ไขข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์หรือการออกเสียงทุกครั้งไป เพราะอาจทำให้ผู้เรียนขาดความมั่นใจ ควรจะแก้ไขเฉพาะข้อผิดพลาดที่จะทำให้สับสน หรือเข้าใจผิดในการสื่อความหมายเท่านั้น

กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารควรเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาจริง ๆ ในสถานการณ์ที่เป็นจริงและเป็นธรรมชาติ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเริ่มต้นที่ทฤษฎีของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร และจุดมุ่งหมายอยู่ที่การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารของผู้เรียน ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละกลุ่มตามความสามารถของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้แนวคิดการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจึงเป็นแนวคิดหนึ่งที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งเมื่อมีการเปรียบเทียบระหว่างการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

(Communicative Activities) กับภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เพื่อการสื่อสาร (Non-communicative Activities) นั้น Rao (2002) สรุปคุณลักษณะของกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Activities) และ ภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เพื่อการสื่อสาร (Non-communicative Activities) ไว้ มีลักษณะดังนี้

ลักษณะของการเรียนกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Activities)

1. นักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือการสอนโดยเน้นนักเรียนมีบทบาทมากกว่าครู ส่วนครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการจัดเรียนการสอน
2. มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้ภาษาใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงให้มากที่สุด

3. สอนให้ผู้เรียนใช้ภาษาตามธรรมชาติของภาษา โดยกฎไวยากรณ์ และความถูกต้องของโครงสร้างทางภาษาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน

ซึ่งลักษณะของกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มีลักษณะที่ตรงข้ามกับการเรียนการสอนแบบเดิมที่สอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง คือการสอนโดยครูมีบทบาทมากกว่านักเรียน มีการเรียนการสอนแยกตามทักษะ โดยสอนทีละทักษะ กล่าวคือทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน แยกออกจากกันเป็นส่วน ๆ มีการสอนโดยเน้นกฎไวยากรณ์ เน้นความถูกต้องของโครงสร้างทางภาษา เน้นการท่องจำคำศัพท์ และ กฎไวยากรณ์ต่าง ๆ

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าหลักการจัดกิจกรรมในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น ครูผู้สอนสามารถที่จะนำ หลักการใดหลักการหนึ่งไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน แต่ควรสอนในรูปทักษะสัมพันธ์ คือ มีกิจกรรมที่ต้องอาศัยทักษะมากกว่าหนึ่งทักษะและมีความสัมพันธ์กันระหว่างทักษะต่าง ๆ โดยผู้สอนเป็นผู้นำมาให้ผู้เรียนฝึก เช่น สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้สนทนาโต้ตอบกันในลักษณะต่าง ๆ เช่น เป็นคู่ เป็นกลุ่ม 2 หรือ 3 คน กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดให้นั้นต้องประกอบกับการใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ ทำให้กิจกรรมการเรียนน่าสนใจมากขึ้น ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และมีความกระตือรือร้นในการเรียน

สื่อการสอนภาษาอังกฤษ

สื่อการสอนภาษาอังกฤษเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน และจะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดเวลา และเกิดความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับสื่อการสอนที่ครูนำไปใช้ในการสอนด้วย

ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้อันมีบทบาทต่อผู้เรียนดังนี้ (จิตรา อินทจักร, 2544)

1. สามารถช่วยให้ผู้เรียน
 - 1.1 เข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น
 - 1.2 มองเห็นสิ่งที่กำลังเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นกระบวนการ
 - 1.3 ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
 - 1.4 ได้รับการเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย
 - 1.5 ได้รับการเรียนรู้วิธีการใช้สื่อ และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม
 - 1.6 บูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน

1.7 ผู้เรียนที่มีความสนใจ และความสามารถในการเรียนรู้ต่างกัน ให้สามารถเรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน

1.8 เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

2. สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียน อยากรู้ อยากเห็น อยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

3. ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสื่อเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสื่อการเรียนการสอนยังได้ถูกแบ่งออกเป็นหลายประเภทเพื่อให้ผู้สอนสามารถนำมาใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมในแต่ละประเภท

ประเภทของสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ (ดวงเดือน แสงชัย, 2533 อ้างถึงใน จิตรา อินทจักร, 2544) ได้กล่าวถึงสื่อที่ใช้ในการสอนภาษาอังกฤษ ไว้ดังนี้

1. ของจริง เช่น ตัวครู นักเรียน สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ รวมทั้งสื่อในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ หน้าต่าง ประตู
2. ของจำลอง เช่น ผลไม้ ดอกไม้พลาสติก ตัวสัตว์ต่าง ๆ
3. กระดานและปากกาสีต่าง ๆ ยังเป็นอุปกรณ์ที่สามารถใช้ได้ตลอด ปากกาสีต่าง ๆ มีประโยชน์ช่วยสร้างชีวิตชีวา และช่วยเน้นข้อความที่ต้องการ
4. บัตรคำ เป็นสิ่งที่จำเป็น ควรเขียนด้วยลายมือที่อ่านง่าย เน้นความถูกต้อง และควรใช้ประโยชน์ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง
5. แถบประโยค ควรใช้สีที่มองเห็นชัดเจน อาจใช้สีแดงเน้นในส่วนที่ต้องการให้เห็นเด่นชัด
6. แผ่นชาร์ต ใช้ประโยชน์ได้ดี เมื่อต้องการความรวดเร็ว เช่น การเขียนแผนภูมิ และสรุปกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพราะสามารถติดไว้ให้นักเรียนดูได้
7. รูปภาพและวาด หรือภาพที่ตัดจากนิตยสาร สิ่งพิมพ์หรือปฏิทิน ซึ่งอาจเป็นเป็นภาพใหญ่ ๆ หรือนำมาหลอมรวมเป็นแผ่นเดียว เป็นสื่อที่ใช้ในการสอนได้เป็นอย่างดี
8. หนังสือพิมพ์ การ์ตูน หรือหนังสือนิทานภาษาอังกฤษ
9. เครื่องเล่นเทป ช่วยฝึกในการออกเสียง และฝึกการฟัง เป็นการสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียนให้สนุกสนานได้ด้วย เช่น การให้นักเรียนฝึกฟังเพลง และร้องเพลง หรือบันทึกเสียงพูดของตนเองและเปิดฟังเสียงหาข้อบกพร่องของตนเอง เพื่อปรับปรุงแก้ไข

Alejandro (2003, p. 286 อ้างถึงใน จิตรา อินทจักร, หน้า 2544) แบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภท คือ สื่อตามสภาพจริง และ สื่อของจริง และให้ความหมายของ ความแตกต่างระหว่าง

“สื่อตามสภาพจริง” และ “สื่อของจริง” คือสื่อของจริง เป็นสื่อและสิ่งของทั่วไป สื่อตามสภาพจริง เป็นสื่อที่ออกแบบสำหรับผู้สอนที่ใช้สอนภาษาในห้องเรียน ตัวอย่างเช่น รายการข่าวจากวิทยุ ข่าวพยากรณ์อากาศ ที่นำเข้ามาช่วยในการสอนภาษาในห้องเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าครูผู้สอนต้องร่วมมือกับนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและผู้ปกครอง จัดทำ จัดหา จัดให้มีสื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพทั้งใน และนอกสถานศึกษา สำหรับการศึกษา ค้นคว้าของผู้เรียน และเสริมความรู้ของครูผู้สอนด้วย ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ สำหรับครูผู้สอนแล้ว นอกจากรูปแบบของกิจกรรมที่ดี สื่อที่น่าสนใจแล้ว ยังมีอีกสิ่งหนึ่งที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงคือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักเรียน เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียน เป็นการติชม เป็นขวัญกำลังใจเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไข ปรับปรุงทางการศึกษาของผู้เรียนต่อไป

การให้ข้อมูลย้อนกลับ

การให้ข้อมูลย้อนกลับมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ทั้งยังส่งผลดีทั้งในแง่ของจิตวิทยา และส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน มีผู้ให้ความหมายของการให้ข้อมูลย้อนกลับ ไว้หลายท่านเช่น

Russell (1969) ให้ความหมายของข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ไว้ว่า เป็นการให้ผู้เรียนรู้ว่าสิ่งที่พวกเขาทำนั้นอะไรเป็นไปตามเป้าหมาย และอะไรไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อว่าผู้เรียนจะได้ทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก หรือวางแผนป้องกันไม่ให้ทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก และจะพัฒนาให้ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างไรเพราะถ้าผู้เรียนไม่รู้ว่าการกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ถูกหรือผิดผู้เรียนก็จะไม่เกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมนั้น และถ้าไม่มีการวางแผนสำหรับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผู้เรียนก็จะไม่รู้ว่าจะใช้วิธีการแก้ไขอย่างไร ซึ่งข้อมูลย้อนกลับสามารถเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

สุริย์ ป้องกัน (2538) กล่าวว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึงการทำให้ผู้เรียนรู้ถึงผลการกระทำของตนเองหลังการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง ทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าและข้อบกพร่องเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2528) กล่าวว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง กระบวนการตรวจสอบปรับที่ทำให้ผู้สอนทราบถึงลักษณะพฤติกรรม และระดับความเข้าใจของผู้เรียน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในสิ่งที่สอนไปแล้วอย่างมีประสิทธิภาพ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2541) กล่าวว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ เป็นการชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่บุคคลทำอยู่นั้นได้ผลเป็นอย่างไร จะทำให้เกิดเป็นแรงเสริมในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (2538) กล่าวว่าเทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informative Feedback) คือ การรายงานผลของการกระทำพฤติกรรมให้ผู้ทำพฤติกรรมทราบ เช่น นักเรียนทำการบ้านส่ง 10 ข้อ ครูบอกนักเรียนถูก 8 ข้อ เป็นต้น

เจริญทิพย์ เปี่ยมทองคำ (2542) กล่าวว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ คือการที่ครูแจ้งให้นักเรียนทราบผลการกระทำ หรือความก้าวหน้าของตนเองหลังจากการทำการกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และเกิดประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

นอกจากความหมายของการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นอย่างไร และมีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างไรดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีหลักการของการให้ข้อมูลย้อนกลับที่ครูควรคำนึงถึงเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักในการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2541) กล่าวถึงหลักในการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพไว้ดังนี้

1. ควรให้ข้อมูลย้อนกลับที่เกี่ยวกับพฤติกรรมในทางบวก
2. ข้อมูลย้อนกลับที่ให้นั้นต้องชัดเจน และเป็นข้อมูลที่แท้จริงของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น
3. ควรให้ข้อมูลย้อนกลับที่เกี่ยวกับความก้าวหน้าในการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับในระยะเริ่มแรกต้องให้ข้อมูลย้อนกลับในทันที และเมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วจึงให้ข้อมูลย้อนกลับแบบยืดเวลา
5. ควรมีการบันทึกข้อมูลย้อนกลับไว้อย่างชัดเจนทุกครั้ง
6. ผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับจะต้องเป็นบุคคลที่ผู้ถูกปรับพฤติกรรมเชื่อถือ และได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความตั้งใจและจริงจังในการให้ข้อมูลย้อนกลับ
7. ควรอธิบายให้บุคคลเห็นความสำคัญของข้อมูลย้อนกลับเพื่อจะนำไปปรับปรุงพฤติกรรมของตนให้ดีขึ้น
8. ให้ผู้ที่ได้รับข้อมูลย้อนกลับกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ตนต้องการจะปรับปรุงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงภายหลังจากให้ข้อมูลย้อนกลับนั้นควรจะเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ชัดเจน

9. การให้ข้อมูลย้อนกลับ ควรใช้ควบคู่กับการเสริมแรงทางบวก

สรุปได้ว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับคือการกระทำให้นักเรียนทราบผลการกระทำของตนเองโดยครู ภายหลังจากการทำการกิจกรรมแต่ละครั้ง เป็นการแสดงความคิดเห็นของครู เช่น การให้คะแนน การใช้คำพูด คำชมต่าง ๆ ของครู เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ เกิดการพัฒนาในการ

กระทำกิจกรรมในครั้งต่อไป ซึ่งสิ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกจากรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ สื่อ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ ที่สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ความพึงพอใจต่อกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ครูควรจัดกิจกรรมที่สามารถให้ผู้เรียนได้เรียนตามที่คุณเรียนชอบ หรือพึงพอใจ อาจจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีแรงจูงใจในการเรียน ความพึงพอใจต่อกิจกรรมของผู้เรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ครูสามารถใช้พัฒนาผู้เรียน ทำให้การเรียนการสอนมีความหลากหลาย น่าสนใจขึ้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียน

ทฤษฎีความพึงพอใจ

ความพึงพอใจเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของงานที่วางไว้ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลจากการได้รับการตอบสนองต่อแรงจูงใจหรือความต้องการของแต่ละบุคคล ความพึงพอใจโดยทั่วไปตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Satisfaction นักวิจัยหลายท่านได้ทำการค้นคว้าวิจัยทฤษฎีความพึงพอใจ ไว้ด้วยกันหลายประการดังนี้ เช่น Vroom (1984) กล่าวว่า ทศคติและความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้ หมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งนั้น ทศศัตถ์ด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทศศัตถ์ด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจ

Wolman (1973, p. 384) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึง ความรู้สึก (Feeling) มีความสุข เมื่อคนเราได้รับความสำเร็จตามจุดหมายหมาย (Goals) ความต้องการ (Wants) หรือแรงจูงใจ (Motivation)

ดิเรก ฤกษ์ร้าย (2515 อ้างถึงใน กฤษณะ สินธุเคชะ, 2538, หน้า 20) กล่าวว่า "ความพึงพอใจ หมายถึง ทศศัตถ์ในทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นความพอใจในการปฏิบัติต่อสิ่งนั้น"

พิน คงพล (2529) ได้กล่าวว่า "ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก รัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือมีเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านวัตถุและด้านจิตใจ"

ดิเรก ปลั่งดี (2540, หน้า 4) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทศศัตถ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดหมายในระดัหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้น หากความต้องการหรือจุดหมายนั้น ไม่ได้รับการตอบสนอง

Hilgard (1962) กล่าวว่า สิ่งจูงใจ (Incentive) ที่ทำให้เกิดความพึงพอใจเป็นสิ่งจูงใจทางบวก (Positive Incentive) ซึ่งได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางวัตถุที่จะสร้างความพึงพอใจตามเงื่อนไขของความต้องการ

การที่ผู้เรียนจะพึงพอใจในการเรียนมากน้อยเพียงใดนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนเพียงอย่างเดียว มีหลายปัจจัยที่ครูสามารถสร้าง และช่วยจัดขึ้นให้ผู้เรียนได้ หลายวิธี

วิธีสร้างความพึงพอใจในการเรียน

ความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี การเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งก็คือ ความพึงพอใจในการเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูควรสร้างให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนตั้งแต่เริ่มต้น เพราะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ต่อบทเรียนนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี อารีย์ พันธมณี (2536) กล่าวว่าความพึงพอใจในการเรียนนั้นมีผลต่อพฤติกรรม การเรียนรู้ของผู้เรียนที่ครูควรส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้โดยสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่ผู้เรียนดังนี้

1. การชมเชยและการด่าทอ ทั้ง 2 ประการจะมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การทดสอบบ่อยครั้ง การทดสอบเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนสนใจการเรียนมากขึ้น เพราะอาจหมายถึงการเลื่อนชั้น การสำเร็จการศึกษา การทดสอบบ่อยครั้งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูง และเป็นความพึงพอใจของผู้เรียน
3. การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจเพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง
4. ใช้วิธีการสอนที่แปลกใหม่ เพื่อสร้างความสนใจเพราะวิธีการที่แปลกใหม่ที่ผู้เรียนยังไม่ประสบมาก่อน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว มีแรงจูงใจในการเรียนรู้อย่างมากขึ้น
5. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่มอบหมาย เพื่อยั่วให้ผู้เรียนเกิดความพยายามในงานที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จด้วยดี และเกิดความพึงพอใจกับความสำเร็งนั้น ๆ
6. ยกตัวอย่างจากสิ่งที่เด็กเคยพบ การยกตัวอย่างประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ควรเป็นตัวอย่างที่ผู้เรียนคุ้นเคย เพื่อให้เข้าใจบทเรียนได้ง่ายและเร็วขึ้น
7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เรียนมาก่อน การเชื่อมโยงสิ่งใหม่ให้สัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเป็นประสบการณ์เดิม จะทำให้เข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น และจะทำให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น เพราะผู้เรียนคาดหวังไว้ว่าจะนำสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์ และเป็นพื้นฐานต่อไป
8. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง เช่น การเล่นเกม การแสดงละคร จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน

และช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น

จากทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของครูมีปัจจัยที่สำคัญหลายประการซึ่งเกี่ยวข้องกับทั้งตัวครูผู้เรียน และสภาพแวดล้อม ครูต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน เข้าใจพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน ทฤษฎีการเรียนรู้ ตลอดจนจิตวิทยา การเรียนการสอนของครูซึ่งจะมีผลต่อความสนใจ และความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียน ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่มิอาชีพครูจะต้องทำความเข้าใจลึกซึ้ง โดย ครูผู้สอนต้องมีการเตรียมกิจกรรม เตรียมสื่อที่ดี มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้ข้อมูลต่าง ๆ ให้คำแนะนำที่ดีต่อผู้เรียนได้ สามารถชักจูงให้ผู้เรียนมีความรู้สึกพึงพอใจที่จะเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ตามที่โรงเรียนกำหนด จะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีโดยเกิดจากความพึงพอใจในการเรียนของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ภาษาอังกฤษ โดยที่ผู้เรียนไม่รู้ตัว กระทำโดยตามธรรมชาติ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้ ในวงการศึกษาก็พยายามส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยได้รับการส่งเสริมมาโดยลำดับอย่างต่อเนื่อง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ มีการอบรมสัมมนาบุคลากรทางการศึกษามีการทำวิจัย เสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้มากมาย ความพึงพอใจและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือทางลบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัตินั้น ทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ เกิดความสมบูรณ์ของชีวิตมากขึ้นเพียงใด นั่นคือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเสริมสร้างความพึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

แนวคิดที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โดยทั่ว ๆ ไป “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน” (Academic Achievement) หมายถึง ความรู้หรือทักษะอันเกิดจากการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้ว ซึ่งได้จากผลการทดสอบของครูผู้สอน การเรียนการสอนในปัจจุบันครูผู้สอนจะประเมินผลการเรียนของนักเรียนว่าบรรลุจุดประสงค์การเรียนหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งของการประเมิน ได้จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ในสภาพปัจจุบันจึงเป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่แตกต่างกัน ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Achievement) เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือ

ความล้มเหลวของการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียนจะมีคุณภาพเพียงใดนั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชาเป็นตัวหนึ่งที่เป็นเกณฑ์ที่ชี้วัด ดังนั้น นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะศึกษาและวิจัย เพื่อให้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

Eysneck and Meili (1972) กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ในการเรียน (Achievement) คือ ดัชนีชี้ประสิทธิภาพและคุณภาพของการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน หรือระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็ได้

Husen and Postlethwaite (1985) ได้ให้ความหมายว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นผลสะท้อนของความรอบรู้และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ทักษะและความรู้กำลังพัฒนา

Good (1973) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ว่า หมายถึง ความสำเร็จ (Accomplishment) ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ

ไพศาล หวังพานิช (2526) ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า คือ คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการอบรมหรือการสั่งสอน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความคล่องแคล่ว ความชำนาญในการใช้ทักษะหรือการประยุกต์ใช้ความรู้ต่าง ๆ คุณลักษณะและความสามารถของการเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝน อบรม หรือเกิดจากการสอนและสามารถตรวจวัดได้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของผู้เรียนและคุณภาพของการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างมากในวงการการศึกษา มีองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ มากมายที่เป็นตัวแปรที่ผสมผสานกัน ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน

สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535) ได้สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ครูเป็นเพียงผู้รับผิดชอบในการสอน แต่นักเรียนเป็นเพียงผู้รับผิดชอบในการเรียน

2. ปัจจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีสาเหตุทั้งภายใน และภายนอกชั้นเรียน สำหรับปัจจัยด้านนี้ยังแบ่งออกเป็นอีก 3 ด้านคือ

- 2.1 ปัจจัยด้านตัวผู้สอน (Teacher Variable) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้ให้ความรู้

และแนวทางแก่ผู้เรียนด้านกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน

2.2 ปัจจัยด้านการสอน (Instructional Variable) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และร่วมกิจกรรมทั้งภายใน และภายนอกชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

2.3 ปัจจัยด้านสังคม (Social Variables) ที่เกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมของผู้เรียนด้านครอบครัว ซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลต่อการประเมินผลในชั้นเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

3. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนภายในโรงเรียน มิได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยเกี่ยวกับตัวผู้เรียนหรือการเรียนการสอนเท่านั้น

4. สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป โดยรวมถึง สภาพแวดล้อมทางครอบครัว และสภาพแวดล้อมที่ไม่ได้เกิดจากตัวผู้เรียนเอง

อุทุมพร จามรมาน (2535) ได้แบ่งผลสัมฤทธิ์ที่เกี่ยวกับด้านทักษะทางภาษาออกเป็น 4 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะการพูด ได้แก่ การพูดถูกต้องทั้งจังหวะคำ เสียงสูง-ต่ำ พูดได้ครบถ้วนตามเนื้อหา พูดได้ตอบด้วยเหตุผล พูดเพื่อสื่อสารความหมาย บุคลิกภาพในการพูดและการพูดในโอกาสต่าง ๆ

2. ทักษะการฟัง ผลสัมฤทธิ์ที่เกี่ยวกับด้านทักษะทางการฟัง ได้แก่ การฟังให้ถูกต้อง และการฟังด้วยความเข้าใจ

3. ทักษะการเขียน ได้แก่ ลายมือ การเขียนอย่างถูกต้อง เขียนสื่อสาร ความเร็วในการเขียน

4. ทักษะการอ่าน ได้แก่ การอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง อ่านในใจอย่างเข้าใจความเร็วในการอ่าน แปลความ ตีความและสรุปความได้ถูกต้อง

Bloom (1976) เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยกล่าวถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. พฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด (Cognitive Entry Behaviors) หมายถึง ความสามารถทั้งหมดของผู้เรียน ประกอบด้วยความถนัดและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน

2. คุณลักษณะทางด้านจิตพิสัย (Affective Entry Characteristics) หมายถึง สภาพการณ์หรือแรงจูงใจที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใหม่ ซึ่งได้แก่ ความสนใจ และเจตคติที่มีต่อเนื้อหาวิชา โรงเรียน ระบบการเรียน ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง และลักษณะซึ่งเป็นคุณลักษณะต่าง ๆ ทางด้านจิตพิสัย ซึ่งบางอย่างอาจเปลี่ยนแปลงได้แต่บางอย่างยังคงอยู่

3. คุณภาพของการสอน (Quality of Instruction) ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมสร้างของครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และรู้ผลว่าตนเองกระทำได้อีกต้องหรือไม่

Klausmierz (n.d. อ้างถึงใน ศรัณยูฯ เมฆแก้ว, 2536) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมทางด้านสมองและความพร้อมทางด้านสติปัญญา ความพร้อมทางด้านร่างกาย และความสามารถทางด้านทักษะของร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ ได้แก่ ความสนใจ แรงจูงใจ เจตคติ ค่านิยม สุขภาพจิต ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ

2. ลักษณะของผู้สอน ได้แก่ สติปัญญา ความรู้ในวิชาที่สอน การพัฒนาความรู้ทักษะทางร่างกาย คุณลักษณะทางจิตใจ สุขภาพ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความเข้าใจในสถานการณ์ อายุ และเพศ

3. พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีความเป็นมิตรต่อกัน เข้าอกเข้าใจกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน เกี่ยวกับเรื่องนี้ สภาพการจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้น นอกจากครูจะมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดี มีการเตรียมการสอนดี มีอุปกรณ์การสอนครบถ้วน เอาใจใส่ดี ลักษณะและขนาดของห้องเรียนมีความเหมาะสม ครูยังต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียน และต้องพยายามตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยครูสามารถเลือกวิธีการเรียนที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจ ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพในทางตรงข้ามกัน ถ้าครูไม่คำนึงถึงความต้องการของนักเรียน จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายการเรียน และจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร

4. คุณลักษณะของกลุ่มผู้เรียน ได้แก่ โครงสร้างของกลุ่ม ตลอดจนความสัมพันธ์ของกลุ่มเจตคติ ความสามัคคี ภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีของกลุ่ม

5. คุณลักษณะของพฤติกรรมเฉพาะตัว ได้แก่ การตอบสนองต่อการเรียน การมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเรียน ความสนใจต่อการเรียน

6. แรงผลักดันภายนอก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในบ้านดี สิ่งแวดล้อมดี มีวัฒนธรรมและคุณธรรมพื้นฐานดี เช่น ขยันหมั่นเพียร ความประพฤติดี

Jakobovits (1971) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สอง และสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นมี 3 ประการ

1. ปัจจัยทางการสอน ประกอบด้วยคุณภาพการสอนของครู ซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถทางภาษาและการสอนของครู โอกาสทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งรวมทั้งเวลาที่ใช้

เรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เกณฑ์การประเมินผล ซึ่งอาจประเมินได้จากแบบทดสอบ วัตถุประสงค์ทางการเรียน

2. ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน ประกอบด้วยความสามารถที่จะเข้าใจการสอน ขึ้นอยู่กับสติปัญญา ความสามารถทางภาษา ความถนัด ได้แก่ องค์ประกอบความถนัดทางการเรียนภาษา องค์ประกอบอื่นที่มีส่วนร่วมกับความถนัด ความมานะบากบั่น เกิดจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติที่มีต่อครูผู้สอน ความสนใจในภาษาที่เรียน และเจตคติต่อวัฒนธรรมต่างประเทศ ส่วนกลยุทธ์และวิธีการเรียนประกอบด้วยสมรรถภาพในการรับความรู้ใหม่ สมรรถภาพในการถ่ายโอนสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่ความรู้ใหม่ นิสัยทางการเรียน และการประเมินผลความสามารถของตนเอง

3. ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศ ได้แก่ ความยึดมั่นต่อภาษาของตนเอง องค์ประกอบทางภาษาศาสตร์ทางภาษาของตนเอง ภาวะของวัฒนธรรมที่ปรากฏในสังคม ผลอันเกิดจากองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ความสนใจในภาษาที่เรียน เจตคติที่มีต่อภาษา ความมานะบากบั่นในการเรียนภาษา และการคัดค้าน การปะปนของภาษานั้นกับภาษาของตนเอง

Gardner and Lambert (1973) ได้แบ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ดังนี้

1. เจตคติ (Attitude) เช่น เจตคติต่อครูผู้สอน เจตคติต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน ซึ่งเจตคติเหล่านี้ได้รับการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางบ้าน อันได้แก่ การได้รับการส่งเสริม และสนับสนุนภายในครอบครัว การได้เปรียบด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนทางด้านบรรยากาศภายในครอบครัว การได้รับการส่งเสริมจากกลุ่มเพื่อน และเมื่ออยู่ในห้องเรียน ตัวครูและวิธีการสอนของครูจะมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดเจตคติต่างๆ ในตัวนักเรียน ถ้าครูมีทักษะการสอนภาษาที่เก่ง และสามารถกระตุ้นเด็กให้เกิดความรู้สึกรักอยากเรียน ตลอดจนมีวิธีการสอนที่น่าสนใจ จะช่วยให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาได้

2. แรงจูงใจ (Motivation) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

2.1 แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ (Instrumental Motivation) เป็นแรงจูงใจที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองสะท้อนให้เห็นถึงความเต็มใจ ความต้องการ หรือความปรารถนาของตนเพื่อนำภาษานั้นไปใช้ประโยชน์ในการหางานที่ดีทำ

2.2 แรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivation) เป็นการจูงใจที่ผู้เรียนภาษาต่างประเทศ หรือภาษาที่สองได้สะท้อนให้เห็นถึงความเต็มใจ ความต้องการ หรือความปรารถนาของผู้เรียนที่จะทำตนให้เหมือนผู้ที่เป็เจ้าของภาษาที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่มีความปรารถนาที่จะสมาคมติดต่อกับชุมชนเจ้าของภาษา

3. ความถนัดทางภาษา (Language Aptitude) ความถนัดทางภาษาเป็นสิ่งที่มาแต่กำเนิด การฝึกฝนทางภาษานั้น ไม่มีอิทธิพลต่อความถนัดทางภาษา

4. การได้รับการส่งเสริมจากบิดา มารดา (Parents' Support) การส่งเสริมของบิดา มารดาจะก่อให้เกิดความชื่นชอบของบุตรหลาน ถึงแม้ว่า การส่งเสริมของบิดามารดาของนักเรียน ไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียน

5. ฐานะทางเศรษฐกิจ (Economic Level) คนที่มีข้อได้เปรียบด้านฐานะทางเศรษฐกิจ หรือคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง จะมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เด็กที่มีสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ตลอดจนเด็กที่ไม่ได้รับการส่งเสริมด้านการเงินจาก บิดา มารดา มักจะเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ รวมถึงการมีผลการเรียนภาษาต่างประเทศต่ำด้วย

6. ระดับสติปัญญา (Intellectual Level) โดยทั่วไปแล้วสติปัญญาจะมีผลในการเรียน ภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองที่เน้นการฟังและการสื่อสาร

7. นิสัยในการเรียน (Habit of Studying) การมีนิสัยในการเรียนที่ดีจะเป็นองค์ประกอบ หนึ่งที่ทำงานร่วมกับแรงจูงใจเชิงบูรณาการในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

8. ความรู้เดิม (Background Knowledge) เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ในปัจจุบัน

9. เวลาที่ใช้ในการเรียน (Time of Studying) เวลาที่ใช้ในการเรียนแต่ละหลักสูตรเป็น ตัวแปรตัวหนึ่งที่มีความสำคัญในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ถ้าผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนมาก โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนก็มีมากขึ้น

10. คุณภาพการสอน (Quality of Teaching) การสอนที่ดีจะก่อให้เกิดเจตคติที่ดี ตลอดจนช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนอีกด้วย

11. โอกาสในการเรียนรู้ (Opportunity of Learning) โอกาสในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่จำเป็น อย่างยิ่งสำหรับการเรียนภาษาต่างประเทศ โอกาสดังกล่าวคือ การได้ใช้ภาษาในสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลอง

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศ โดยสรุปจากแนวคิดและการวิจัยของ Bloom (1976); Klausmier (n.d. อ้างถึงใน ศรีัญญา เมฆแก้ว, 2536, หน้า 53-54); Jakobovits (1971); Gardner and Lambert (1973) ที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัยใหญ่ คือ

1. ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน โดย Bloom (1976) ได้แบ่งเป็นพฤติกรรมด้านความรู้ ความคิด ได้แก่ ความถนัด ความรู้เดิม ความสนใจ แรงจูงใจ อายุ และเพศ ซึ่ง Jakobovits (1971) ได้พูดถึง กลยุทธ์ในด้าน การเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมขึ้นด้วย

2. ปัจจัยด้านการสอน ได้เน้นถึง ลักษณะของผู้สอน พฤติกรรมระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เวลาที่ใช้เรียน ซึ่ง Bloom (1976) เน้นเรื่องคุณภาพของการสอน และ Gardner and Lambert (1973) เน้นว่า ตัวครูและวิธีการสอนที่ดีจะช่วยให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษได้

3. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ด้านครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ฐานะความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม การอบรม ความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อน จะมีความสัมพันธ์กันและส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทราบว่านักวิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน คือ ปัจจัยด้านการสอน และ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป ถ้าครูไม่คำนึงถึงความต้องการของนักเรียน จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายการเรียนและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร แต่ถ้าครูมีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีมีการเตรียมการสอนดี มีอุปกรณ์การสอนครบถ้วน เอาใจใส่ดี ลักษณะและขนาดของห้องเรียนมีความเหมาะสมแล้ว และครูคำนึงถึงความต้องการของนักเรียน และต้องพยายามตอบสนองความต้องการของนักเรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นหลัก จะทำให้ครูสามารถเลือกวิธีการเรียนที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจ มีความพึงพอใจในการเรียนการสอน ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ ส่งผลที่ดีโดยตรงถึงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และการเรียนรู้ในอนาคตของผู้เรียนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

บุญล้อม ศรีคร้าม (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดปทุมธานี ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษกับครู และเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดปทุมธานี ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษกับครูชาวต่างชาติ ด้านบุคลิกลักษณะและด้านประสิทธิภาพการสอนของครูจำแนกตามเพศของนักเรียน ช่วงเวลาในการเรียน ระดับชั้นเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐบาล จังหวัดปทุมธานี จำนวน 10 โรงเรียน จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 375 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทางสถานภาพของครูชาวต่างชาติ และนักเรียน
2. แบบสอบถามแรงจูงใจ จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยนำมาใช้โดยปรับจากแบบสอบถาม

1. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัด
ปทุมธานี ที่มีต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษกับครูชาวต่างชาติ ด้านบุคลิกลักษณะและด้าน
ประสิทธิภาพการสอน พบว่าส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

สุรพล คุลี (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ตามการรับรู้ของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยเก็บข้อมูลโดยการออกแบบสอบถาม ครูภาษาอังกฤษ 162 คน พบว่า ครูภาษาอังกฤษสอนโดยใช้วิธีสอนที่เอื้อต่อการสื่อสารมากกว่าวิธีสอนที่ไม่เอื้อต่อการสื่อสาร และสรุปการจัดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนไว้ดังนี้

2. ทักษะการพูด ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโดยเฉลี่ย 69.73 และครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยเฉลี่ยร้อยละ 71.16 จัดกิจกรรมการพูดเพื่อการสื่อสาร

4. ทักษะการเขียน ครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉลี่ยร้อยละ 71.11 และครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยเฉลี่ยร้อยละ 72.66 จัดกิจกรรมการเขียนเพื่อการสื่อสาร

ประภาศิริ จิตต์ปราณี (2547, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพื่อให้สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ของนักเรียน ป. 5 กับนักเรียนจำนวน 45 คนโดยใช้เทคนิคจากการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง การสนทนา การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง มีการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ชี้ให้ผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ เพื่อใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ของนักเรียน พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม เพลงเกม การแสดงประกอบ สถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่นักเรียนจำนวนมากพึงพอใจ และเกิดการเรียนรู้ได้ดี กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการฟังโดยใช้แถบบันทึกเสียง พบว่า นักเรียนจำนวนมากไม่ค่อยเข้าใจจึงต้องจัดกิจกรรมซ้ำหลาย ๆ ครั้ง กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการดูโดยใช้แผนภูมิบัตรคำ แถบประโยคพบว่า นักเรียนเข้าใจ กล่าวโดยสรุปควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับสไตล์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีสไตล์การเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ได้เกิดการเรียนรู้เรื่องเดียวกันดียิ่งขึ้น

สรวงภรณ์ ชัยศิริพานิช (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์และคะแนนพัฒนาการในการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารและการสอนตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เครื่องมือที่ใช้คือ แผนการสอน แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารและการสอนตามคู่มือครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไม่แตกต่างกัน
2. คะแนนพัฒนาการในการอ่าน-เขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนตามคู่มือครู
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสารมีความคิดเห็นที่ดีต่อกิจกรรมการสอนอ่านและเขียนโดยใช้กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร

สุวิมล ว่องวานิช (2523, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างองค์ประกอบด้านชาวปัญญา ปัญหาส่วนตัว นิสัยและเจตคติทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,175 คน พบว่า นิสัยและเจตคติโดย ส่วนรวมกับองค์ประกอบด้านอื่นๆ สามารถร่วมทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

มานพ โสตระกุล (2524, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางภาษา เจตคติต่อการเรียนและสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ของ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรต้นที่ทำนายความแปรปรวนของคะแนนสัมฤทธิ์ผลในการเรียนภาษาอังกฤษได้มากที่สุด คือ คะแนนเฉลี่ยสะสม รองลงมา คือ ความถนัดทางภาษาและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

Rao (2002, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การรับรู้ของนักเรียนต่อกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Activities) และ กิจกรรมภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เพื่อการสื่อสาร (Non-communicative Activities) กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาเอกภาษาอังกฤษ ในมหาวิทยาลัยในประเทศจีน 30 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียน แบบสอบถามแบ่ง ออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ตอนที่ 2 กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในห้องเรียนซึ่งมีกิจกรรมที่นักเรียน และนักเรียน นักเรียนและ ครู ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และรวมทั้งกิจกรรมที่ครูเป็นผู้ดำเนินการเอง มีหัวข้อกิจกรรมทั้งหมดจำนวน 19 ข้อ ตอนที่ 3 อุปสรรค หรือความยากลำบากของนักเรียนในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยต้องการศึกษาว่า นักเรียนพึงพอใจกับกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Activities) และ กิจกรรมภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เพื่อการสื่อสาร (Non-communicative Activities) ในห้องเรียนภาษาอังกฤษหรือไม่ ผลการวิจัย คือกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน พึงพอใจกับกิจกรรมการเรียนภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เพื่อการสื่อสาร มากกว่าภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และยังอยากเรียน โดยการปรับทั้งภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เพื่อการสื่อสาร และ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ให้ปรับร่วมเข้าไปด้วยกัน และยังทำการศึกษา อีกว่า อะไรคืออุปสรรคในการเรียนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยสำหรับอุปสรรคในการเรียนภาษาอังกฤษพบว่า มีด้วยกัน 4 ข้อคือ 1. ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน การพัฒนาความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษ 2.จารีต ประเพณี และนิสัยในการเรียนภาษาอังกฤษแบบแนวเก่าที่ครูยังเป็นผู้มอบบทบาทสำคัญ 3.สถานการณ์การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในประเทศจีนยังไม่ได้รับการแพร่หลายมากนัก 4. เงินทุนในการเรียน รัฐบาลยังไม่มีการสนับสนุนเงินทุนสำหรับการเรียนภาษาอังกฤษมากนัก

Spratt (1999, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยว่าครูรับรู้ต่อความพึงพอใจของนักเรียนกับกิจกรรมที่ครูจัดไว้ในห้องเรียนมากน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 997 คน ครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ 50 คน จากมหาวิทยาลัยในฮ่องกง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามจำนวน 48 ข้อ แบ่งออกเป็น กิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Activities) และ

กิจกรรมภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เพื่อการสื่อสาร (Non-communicative Activities) บางกิจกรรมนั้น ไม่ได้ชี้ชัดว่าอยู่ในทักษะใด แต่มีกิจกรรมครบทั้ง 4 ทักษะ รวมทั้งกิจกรรมการให้ข้อมูลย้อนกลับ จากครูในกิจกรรมต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ในการจัดกิจกรรมระหว่างครูและนักเรียนนั้น ครู และนักเรียนพึงพอใจกับกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนในห้องเรียนมีจำนวนการรับรู้ความพึงพอใจที่ เหมือนกันจำนวน 26 ข้อ จากจำนวนกิจกรรมในแบบสอบถามทั้งหมด 48 ข้อ คิดเป็นประมาณ 54 เปอร์เซ็นต์ ของกิจกรรมทั้งหมด กิจกรรมที่ครูและนักเรียนพึงพอใจกับเหมือนกันอยู่ในระดับ ปานกลาง และยังพบว่ากิจกรรมที่ครูและนักเรียนมีความพึงพอใจตรงกันส่วนใหญ่เป็นกิจกรรม ที่ครูมีบทบาทในการสอน (Teacher-centered) เป็นส่วนใหญ่

Yinian (2006, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ครูและนักเรียนมีการรับรู้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในห้องเรียนไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 513 คน ครู 38 คน ภาควิชาภาษาอังกฤษ จากมหาวิทยาลัยในประเทศไต้หวัน พบว่า กิจกรรมที่ครูจัดให้ จำนวน 41.7 เปอร์เซ็นต์ ไม่ตรงกับความพึงพอใจของนักเรียน ผลชี้ว่าให้ถึงความเห็นในความ พึงพอใจกับกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนยัง ไม่มีความแม่นยำ ถูกต้อง ครูจำเป็นต้องเข้าใจนักเรียน เข้าใจความแตกต่างของผู้เรียนในด้านความพึงพอใจ (Learning Styles) และประสบการณ์ (Experiences) ของผู้เรียน รวมทั้งควรมีการประสานความร่วมมือกันในเรื่องของการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในห้องเรียนให้มากกว่านี้ แต่ครูและนักเรียนมีความเห็นตรงกันในเรื่องของ การสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (Communicative Activities) มากกว่าการสอน โดยการยึดครูเป็นศูนย์กลาง และการสอนแบบภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่เพื่อ การสื่อสาร (Non-communicative Activities)